

18/10.33 sk. No. 46 b
G.

Poštnina plačana v gotovini

Cena 2 Din

DRAMA

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1933/34

Pravica do greha

Premijera 18. oktobra 1933

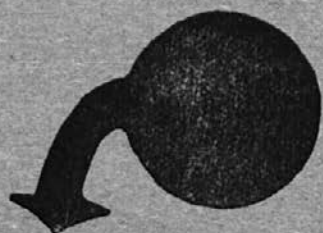
IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK: FR. LIPAN

Dežnike - nogavice

KUPITE

najugodnejše
v trgovinah tovarne



VIDMAR

LJUBLJANA: Pred Škofijo 19
Prešernova ul. 20

BEOGRAD: Kralja Milana 13

ZAGREB: Jurišičeva ul. 8

Lastni izdelki!

Ogroma izbira!

Tovarniške cene!

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

Premijera 18. oktobra 1933

S. M.:

Werner: „Pravica do greha“

Novejša češka dramatika se predvsem odlikuje po svojih komedijah in veseloigrah. Tudi pri nas so se češka dela po vojni zelo udomačila. Spomnimo se samo Langerjeve veseloigre »Kamela skozi uho šivanke«, ki je šla pred leti precejkrat čez naš oder. Lani smo se smejali Ferdiši Pištori, letos nas je prvič obiskal drugi češki komedijograf Werner. On ne jemlje svojih motivov iz življenja periferije, kakor dela to po večini Langer, temveč se kaj rad kreta po meščanskih salonih.

Tako nam v veseloigri »Pravica do greha« predstavi familio mladega in starega dr. Macha. Stara dva še živita bolj v malo-meščanskem okolju in razmerah, medtem ko sta se mlada dva že poburžujila. V to idilo materialnega blagostanja postavi pisatelj konflikt zakonske nezvestobe. S problemom meščanskega zakona na eni strani, na drugi pa s problemom seksusa in erosa, sta se v svetovni literaturi najbolj pečala in tudi osebno zelo veliko trpela radi njega, Tolstoj in Strindberg. Tolstojeva »Kreutzerjeva sonata« je prvo večje delo svetovne literature, ki je naravnost začelo izpodjedati temelje lažne idile meščanskega zakona. Podobno je bilo pri Strindbergu in pri Wedekindu. Pri zadnjem je bila kritika že pomešana s sarkazmom. Istočasno s tako literaturo pa so se začeli pečati s tem problemom znanstveniki in politiki. Od znanstev sta predvsem medicina in sociologija, ki še danes nista opustili tega problema, ker je od dneva do dneva aktualnejši. Kriza meščanskega zakona in družinskega življenja postaja vedno bolj eden izmed osnovnih problemov današnje vladajoče družbe.

Werner se je globljemu problemu današnjega zakona izognil. S tem nikakor nočemo reči, da se ne bi mogel poglobiti vanj. Nasprotno, v nastopu nesrečne Erike Liane, barske plešalke, nam nakaže, da bi tudi on lahko peljal konflikte do dram in tragedij, preokret iz tega pa nam pošepne tiho avtorjevo misel: »Saj so napisali iz tega dovolj tragedij o tem, zakaj ne bi napisali raje veseloigre!« Če človek posluša njegovo veseloigro, se mu ves čas zdi, kako se avtor norčuje iz tega problema. Nje-

govo mnenje je, da lahko ljudje s pametjo vse uredi. Samo malo več potrpežljivosti in razumevanja naj imajo za sebe kakor za druge. Zvita tašča, ki se tri dejanja muči, da dopove mladina zakoncema, da radi zakonske nezvestobe še ni treba posegati po samokresih, izgovori v borbi z mladima kakor tudi s starim vse najrazličnejše nazore o ljubezni, zakonu in zakonski zvestobi ali nezvestobi. Lahko bi jo imenovali živ leksikon za rešitev zakonskih konfliktov. Njej sami se mnogokrat pozna, da ne jemlje vseh stvari tako resno, kakor jih pove. Vedno se giblje na robu drame, ki hoče preiti v tragedijo, toda s svojim humorjem in pametjo jo na koncu vendarle izvozi. Zvitost te ženske ni samo v njenem značaju, ampak je posledica položaja odnosa zagate, v katero je radi zakonske nezvestobe mož že večkrat prišla. Res je, da včasih rada moralizira, toda to je treba razumeti na račun njene starosti, ki pa jo mestoma sama ironizira. Po svoji kvarnosti je vloga slična Scapinu v Molièrevih »Scapinovih zvijačah«, če tudi je seveda izhodišče zapletljaja tukaj povsem drugačno.

Iz Wernerjeve „Pravice do greha“

(IV. dejanje.)

Mati: To je delež vseh starih: biti mladim v posmeh. S tem sem se že sprijaznila. Svet se je pač izpremenil. Izpremenil se je tudi zakon srca. Vi mladi imate v prsih robate kubistične kocke namesto src. In tudi v srcih imate vse a la kubizem. Čisto malo pohištveca, samo najpotrebnejše, malo predalov, in čim opravi ta ali ona stvar svojo dolžnost, se vrže stran. Skratka: udobnost. Mo. Bog, ki smo imeli po sobah vso mogočo ropotijo, in koliko prtičev! To je bilo pospravljanja!

Vera: Spada to sem?

Mati: Gotovo. To je bil vzrok, da smo drugače gledali na ljubezen. Rada bi te razveselila. Potrebna si, da se od srca zasmeješ.

Vera: Dobro, dobro.

Mati: Za nas je bila v ljubezni velika razlika med žensko in možem. Mož je bil razum in človeško telo, ženska — hm — pa je bila ogromno plamteče srce, ki je hodilo po tem prozičnem svetu. Ženska je mislila s srcem, ljubila s srcem, se vdajala s srcem in s srcem rodila otroke. Srce hčerke, srce ljubice, soproga, srce matere, srce babice — vedno le srce. To je bila vražja mišica, vladala nas je, a posvečevala je našo bitnost. Tudi takrat se je zdelo, da je lahko imeti mnogo ljubčkov in živeti lahkomišno. Toda hudo se motiš, draga moja. Vsak ljubček, ki se mu je ženska vdala, je odnesel kos tega njenega srca. In ko je bil z njim za gorami — ah, jo je bolelo, in kako bolelo.

Slednjič je imela ženska srce vse razkosano in po svetu razneseno. V prsih je ostala prazna votlina, v kateri ji je donelo kakor tisti Eriki, ki se maščuje, ker ji je v prsih ostal samo še želodec. Družba, namesto da bi jo pomilovala, ji pravi vlačuga. No, smej se vendar! To mora biti vendar za novo generacijo strašno zabavno.

V e r a (nejevoljna): Ne šali se.

M a t i: Saj se ne. Mislila sem, da se boš zvijala od smeha. Kaj je v primeri s tem moževo srce? Samo dinamo, fizično življenje, ki ga obvladuje s svojim razumom. Me ženske svojega srca ne obvladamo z razumom — srce obvladuje nas. Posvečeno je, kajti me ženske imamo v sebi kos božanstva. Saj ne rodimo otroke, me smo stvarnice novega življenja, in zato nam je Bog dal moč, da moremo obvladati svoje nagone in se vdajati samo iz ljubezni. Mož frfota med svojim razumom, srcem in nagonom kakor peresce v vetru. Mož je v ljubezni manj vredna bitnost. Očetovstvo mu je stvar možganov in rok, ne stvar srca. Nam je materinstvo čudež božji. Nagon je možu včasih sreča in često prokletstvo. Na možu ni nič posvečenega in zato se na njem ne more nič oskruniti. Greh moža ne oskruni, ker mož svoji trenutni ljubici nič ne daje, nič pri njej ne izgublja in jo opušča z notranjim razvratom in studom. In že se mora pretvarjati, da ji tega ne pokaže. Nespametno je poudarjati njegov greh in ga zapuščati proti volji srca. No, če mu jih hočeš uganjati, dobro. Je pa seveda vprašanje, kaj poreče Rudolf k temu. Kaj, če te zapodi od sebe? Draga moja, mož zapodi ženo tudi takrat, če se odseli od nje. Si vse dobro premislila?

*

M a t i: Po dolgem preudarjanju so prišle do spoznanja, da je nevarno hoditi okrog moža z dolgim nosom, medtem ko ga njegova ljubica vabi z žarečimi očmi in odprtim naročjem. Jaz sem bila vselej najljubeznivejša tedaj, kadar sem opazila, da mi očka kje skače čez ojnico. Nikoli nisem čakala, da me bo prosil odpuščanja podnevi v jedilnici, zato je večer in spalnica, ali ne? Spalnica je oltar zakona, kjer se rešujejo najvažnejši rodbinski problemi, začenši z novim klobukom. Može bodo morda nekoč letali na sprehod v vsemirje, toda v svojem moškem bistvu, se ne izpremene nikoli in v spalnici se te vzvišene krone človeštva spreminjajo v neškodljive backe, mirne in ponižne. In tvoj ni nič drugačen. Tule ti je kupil srajčko z bruseljskimi čipkami. (Ji da napol odvit zavoj s srajco.) V žepu ima zate briljant, tolikšen kakor dvajsetkronski novec. Toda ne misli, da te prigovarjam. Stori, kakor hočeš. Oni se bo ta briljant tudi podal.

*

Mati: Hm, to zna vsaka gos. Ampak žena, ki ima tukajle vse v redu (pokaže na čelo) se bori za svojega moža drugače. Ostane mu ljubica —

Vera: Vse življenje? Ali je to mogoče?

Mati: Je. Jaz sem to dokazala.

Vera: Ohe, ali si se učila od plesalk iz bara?

Mati: Ah ne. To je vendar tako preprosto. Dekle, ko se omoži, izgubi tiste rožaste zaljubljene naočnike in razočarano strmi nad svojim prozaičnim možem. Gorje, če mu pokaže svoje razočaranje in ga gosti z resnico. Zapomni si, da zakon nima sovražnika, nego je resnica. Žena hoče biti osvojevana, mož občudovan. Če ima žena za svojega moža samo resnico, mu siromaku res ne ostaja nič drugega, kot da si najde ljubico, ki ima zanj dovolj sladkih laži in priliznjenih besed. In če mu hočeš ostati ljubica, laži, draga moja, laži kar se da. On mora biti najlepši, najmočnejši, zlasti pa najčastitejši, naj naj. Mož bo pri tem občudovanju trepetal kakor vrabček na pomladnem solnčku in z dvajsetimi »naj« boš sijajno izhajala vse življenje. Daj si dopovedati, drugače bo hodil po te »naj« k oni drugi.

Prihodnje novitete v drami

Režiser M. Skrbinšek pripravlja znano ljudsko igro »Mlinar in njegova hči« z go. Boltarjevo in g. Gregorinom v naslovnih vlogah. Igra je namenjena za izven predstave za Vse svete. Premiera bo 29. t. m.

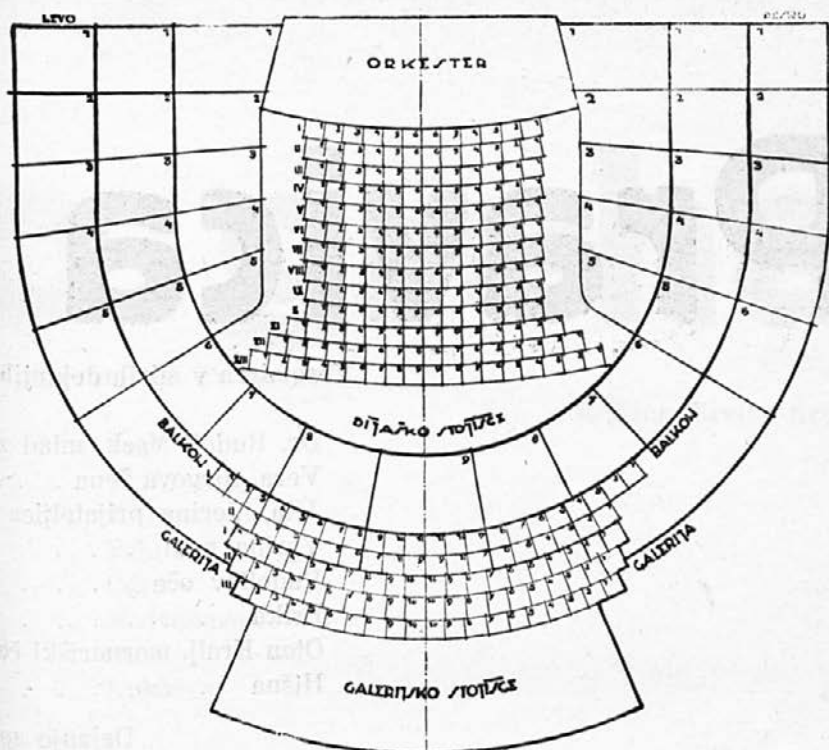
Prof. O. Šest študira efektno burko »Turške kumare«, ki sta jo spisala Ferner - Neal, avtorja »Treh vaških svetnikov«. Glavno vlogo bo igral g. Cesar.

Režiser C. Debevec bo vprizoril Klabundovo igro »Praznik cvetočih črešenj«.

Prof. O. Šest bo vprizoril v drugi polovici novembra farso v treh dejanjih »Kulturna prireditev v Črni mlaki«, ki jo je pisal g. Golia. Istočasno bo vprizorjeno Forsterjevo mladinsko delo »Robinzon ne sme umreti«.

Nato se ponovi Molièrov »Tartuffe« v režiji dr. Gavelle. Potem se bo začelo s študijem dveh markantnih del svetovne literature: Dostojevskega »Bratje Karamazovi« in Ortnerjeva tragedija »Čevljar Hitt«.

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI



Kaj je lepota, katera osvaja, očara smrtnika od najnižjih delavskih vrst, do mogočnih kron, pres'olov?

Lepota je najkрасnejša cvetlica, s katero more mati priroda obdariti ženo, katere sveta dolžnost je, vzgajati in negovati to cvetlico.

Kako se neguje, vzgaja ta divna cvetlica? Ne mogoče - z raznimi pudri, suhimi, nastnimi šminčkami: nasprotno, tisto je pokončavanje prave lepote. Lepota rabi pravih

sočnih, vegetalnih tvarin, katere delujejo, hranijo, ne pa sušijo. Za zvečer uporabljajte **Uran kremo** masno, zjutraj izperite z mlačno vodo ter z **Uran Zoraida milom**, nakar takoj namažite z **Uran Zoraida kremo** dnevno, nato z **Uranovim Zoraida pudrom**, ki je lahek, nedolžen, kakor prašek cvetlice. Ne samo, da lice po masaži z **Uran kremo** nočno, **Zoraida kremo** dnevno ter **Zoraida**



pudrom, postane divno, cvetoče, mladostno, iz katerega diši kipeče zdravje, ampak ta edinstveni preparat naredi kožo lžunasto, mehko, marmornato gladko.

Uran krema nočna, Uran Zoraida krema dnevna, ter Uran Zoraida milo so edina nedosegljiva polepšala moderne žene, vsled tega bi morali **Uran krema nočna, Uran Zoraida krema dnevna, Uran Zoraida puder in Uran Zoraida milo**, krasiti njeno psiho.

Parfumerija Uran, Ljubljana

Pravica do greha

Veseloigra v štirih dejanjih. Scenarij: S. Berner. Poslovenil dr. Fr. Bradač.

Režiser: Bratko Kreft.

Dr. Rudolf Mach, mlad zdravnik	Jan
Vera, njegova žena	V. Juvanova
Jela, Verina prijateljica	M. Danilova
Verina mati	Nablocka
Rudolfov oče	Cesar
Erika	Medvedova
Oton Kralj, mornariški častnik	Sancin
Hišna	Kukčeva

Dejanje se vršijo v prostoru doma dr. Macha.

Kraj: Prevalje pri Kranju.

Blagajna se odpre ob pol 20.

Pol 20.

Konec ob pol 23.

Parter: Sedeži I. vrste Din 28.—
 „ II. - III. vrste „ 26.—
 „ IV. - VI. „ „ 24.—
 „ VII. - IX. „ „ 22.—
 „ X. - XI. „ „ 20.—
 „ XII. - XIII. „ „ 18.—

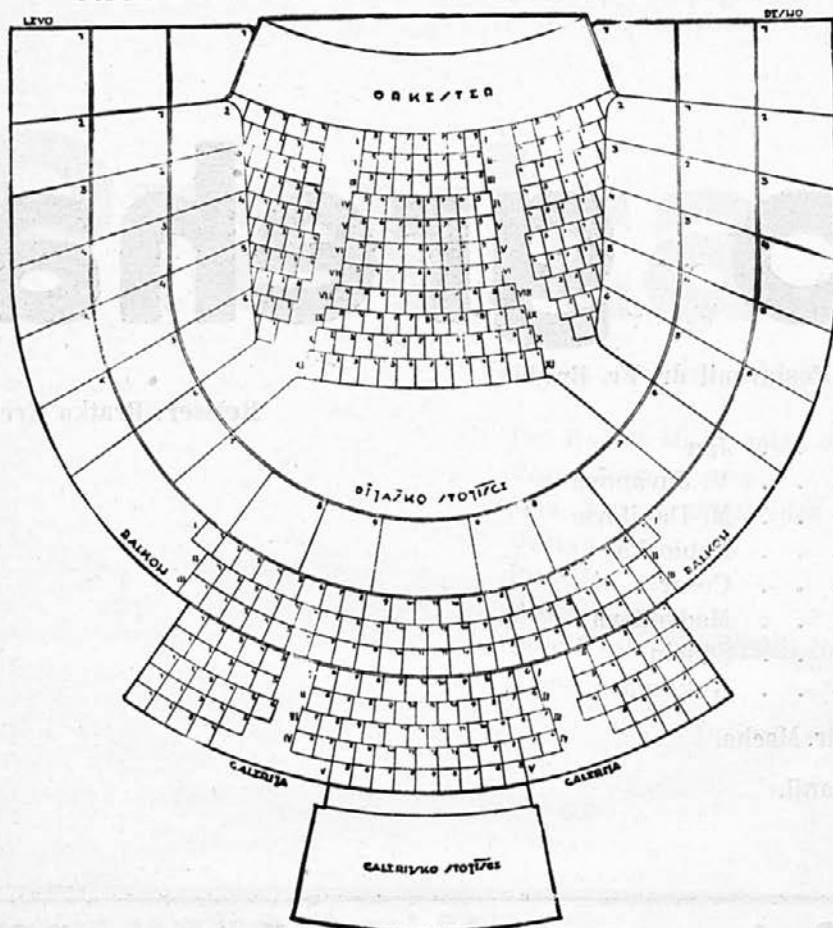
Lože v parteru: Din 100.—
 „ v I. galeriji „ 100.—
 „ balkonu „ 70.—
 Dodatni ložni mesta: „ 20.—
 „ 20.—
 „ 15.—

Balkon: Sedeži I. vrste Din 20.—
 „ II. „ „ 16.—
Galerija: „ I. „ „ 14.—
 „ II. „ „ 12.—
 „ III. „ „ 10.—
 Galerijsko stojišče „ 2 50
 Dijaško stojišče „ 5 —

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure.
 Predpisana taksa za posrednika je vračunana v cenah.

D

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI



Po predstavi

v kavarno

NEBOTIČNIK

Dnevno koncert popoldan in
zvečer do 1 1/2 ure zjutraj

Pivo - izbrana vina

Topla in mrazla jedila

Priporoča se Vam

„SLAVIJA“

JUGOSLOVANSKA ZAVAROVALNA BANKA D. D.
V LJUBLJANI

za zavarovanje

proti oškodovanju vsled požara, eksplozije, kraje, toče, nesreč i. t. d. na zgradbah, opreml, tvornicah, avtomobilih kot tudi na lastnem telesu in življenju

Podružnice: Beograd, Sarajevo, Zagreb, Osljek, Novi Sad, Split

Glavni sedež: Ljubljana, Gosposka ulica 12

Telefon števil. 2176 in 2276

Knjigarna

Učiteljske tiskarne v Ljubljani

Frančiškanska ul. 6

Podružnica:

Maribor

Tyrševa ulica 44

Ima v zalogi vse slovenske leposlovne, znanstvene in šolske knjige, mnogo hrvatskih, srbskih, francoskih, angleških, italijanskih del ter velika izbira nemških leposlovnih in znanstvenih knjig. Razna učila za šolo in dom. Naroča vse jugoslovanske, slovanske, nemške, francoske, angleške in italijanske revije. Velika izbira muzikalij za vse instrumente kakor tudi klavirskih izvlečkov za petje in klavir. Velika izbira modnih časopisov.

Vsak mesec komaj pričaka

da prejme svoj list „Žena in dom“. Saj ima tako rada lepe povesti, zabavne črtice, in toliko koristnega se nauči iz „Žene in doma“. Perilo in obleke po krojih „Žene in doma“ si sama napravi. Svojo sobo si je olepšala z vzorci ročnih del, ki jih je dobila v „Ženi in domu“.

In potem vsi ti številni poučni članki o vzgoji, o ženskem pokretu, o službah, o zakonu, o možeh, o otrocih, o potovanjih, o gospodinjstvu, o kuhi, o rožah, o šivanju, o modi, ji dajo toliko lepega razvedrila.

Potem še uganke.

Pa vse to za 18 dinarjev na četrt leta. Ali je mogoče, da Vi še niste naročeni na „Ženo in dom“?

Odrežite spodnji del tega lista!



Odreži!

Uprava revije „Žena in dom“
Ljubljana, Dalmatinova ulica 10-3

Posljite mi eno številko Vaše revije brezplačno na ogled.

Ime:

Bivališče:

Zadnja pošta: